

Byer i Vandbalance (BIV)

Referat af 5. Styregruppemøde, TI, fredag den 31. maj 2013, kl. 10-15

Deltagere

Shin Skovbølling Knudsen og Julie Krener, FI (Pkt.1-7)
Jens Christian Riise (evaluator), Niras (Pkt. 1-7)
Per Jacobsen og Ole Fritz Adeler, HOFOR
Rikke Nikolajsen, SCA
Bjørn K. Jensen, GEUS
Christian Ammitsøe, Vandcenter Syd
Jan Burgdorf, Københavns Kommune
Philip Binning, DTU
Martin Møller (i stedet for Peder B. Jacobsen), Per Aarsleff
Charlotte Moosdorf, Odense Kommune
Henning Stabell, Wavin
Ole Mark, DHI
Anne Steensen Blicher (i stedet for Jacob Larsen), Orbicon
Ulrik Hindsberger, TI
Marina Bergen Jensen og Peter E. Holm (referent), KU Life

Afbud

Mogens Bjørn Nielsen, Aarhus Kommune
Inge H. Jensen (Aarhus Vand)

Dagens program

1. Velkommen v/ Ulrik
2. Midtvejsevaluering – formål og procedure v/ Shin Skovbølling Knudsen, FI
3. Midtvejsrapport – aktiviteter, erfaringer, udfordringer og planer v/ Marina
4. Bordrunde blandt partnerne – indsats, udbytte og forventninger v/ alle
5. Kommentar og spørgsmål v/ evaluator Jens Christian Riise, Niras
6. Diskussion v/ alle
7. Afrunding midtvejsevaluering

Efter midtvejsrapporten er behandlet, vil der kun være 4 punkter på dagsorden som er:

8. Opfølgning på midtvejsevalueringen
9. Anden halvårsrapportering fra 2012 til RTI herunder økonomi (se bilag 2)
10. Kommende møder, input til dagsorden
11. Eventuelt

Ad 1. Velkomst

Ulrik bød velkommen og gennemgik dagsorden for dagens styregruppemøde. Per Jacobsen fra HOFOR stopper som HOFOR's styregruppemedlem og overdrager posten til Ole Adeler, som begynder hos HOFOR den 1/6-2013. Det betød, at der skulle vælges ny formand for styregruppen. Ledelsesgruppen i konsortiet synes, at det har fungeret fint med HOFOR og indstillede derfor at Ole Adeler blev valgt som ny formand for styregruppen. Ole blev derefter valgt enstemmigt som formand.

Ad 2. Midtvejsevaluering

Shin fortalte om midtvejsevalueringer af innovationskonsortier og sagde, at der fra FI's side lægges meget op til en selvevaluering. Shin præsenterede også evaluatør Jens Chr. Riise fra Niras, som er blevet valgt i samarbejde med ledelsesgruppen.

Ad 3. Midtvejsrapport

Marina præsenterede konsortiets overordnede formål og de 5 første delprojekter, se præsentation.

Ulrik gennemgik derefter hovedpunkterne i midtvejsrapporten, herunder hovedresultaterne i spørgeskemaundersøgelsen (bilag 1).

Ad 4. Bordrunde

Bjørn havde afklarende spørgsmål vedr. anbefalingen om at overveje færre vidensinstitutioner i projektet, hvilket Ulrik besvarede med det store koordinationsarbejde. Bjørn udtrykte desuden stor anerkendelse af projektets ledelse.

Herefter præsentationsrunde og kort om forventninger til projekter.

Mødedeltagere udtrykte generelt forventninger om at lære nyt og at blive udfordret indenfor et komplekst område, samt ønske om at bidrage og at løfte hele området. Midtvejsforventningerne var generelt blevet indfriet.

Ad 5. Kommentar og spørgsmål v/ evaluatør Jens Christian Riise, Niras

Vurderer BIV som velfungerende projekt. Stort ejerskab og åbenhed. Noterer god ledelse. Finde svar på nogle spørgsmål man ikke kender endnu. Evaluatør Jens Christian Riise (JCR) anbefaler projektet fortsat at turde stille samfundsmæssige vigtige spørgsmål og gå mere ind i om den økonomiske model for løsningerne hænger sammen. JCR finder det væsentligt, at vi har stødt på grænserne i forskellige skalaer. Mange steder giver det ikke mening at nedsive, men opmagasinere og forsinke. Hvad man gør der, hvor det ikke kan betale sig at nedsive?

JCR ser store potentialer. I forhold til det internationale er det væsentligt, at formanden for SG og flere andre SG medlemmer tænker internationalt. Der bør identificeres hvem det er, som vil betale for ydelserne. Kunne man allerede nu bruge dette i andre igangværende projekter. Overvej om der er andre partnere, som kunne bidrage og bringe projektet videre. Endelig er det vigtigt, at foretage opsamling af læring i projektets 2. del.

Ad 6. Diskussion v/ alle

Ulrik takkede for betragtningerne og lagde op til kommentarer fra SG og diskussion.

Bjørn: Enig i betragtningerne. Finder projektets aktivitet om udvikling af guidelines helt central. Som institution har GEUS identificeret områder, der skal arbejdes videre med og allerede lært af projektet. Mht. det internationale er det meget centralt, også for GEUS som gerne bidrager.

Philip supplerede, at der er stor entusiasme vedr. Giber Å delprojektet, men der har blot været intern opprioritering af Maarslet delprojektet, hvor der ud fra beregninger forventes at være større effekt ved at anvende LAR.

Ole: Spændende hvis man kunne se flere oplandsløsninger kombineret med LAR. Internationalt skal vi satse på at udvikle koncepter som en samlet gruppe.

Anne: Vigtigt at vi når til oplandsskalaniveau. Orbicon vil gerne bruge flere ressourcer.

Christian: Alle forsyninger og kommuner er optaget af klimatilpasning i forhold til skybrudssituationer.

Ole Mark: Modellerne er ikke bedre end den kalibrering der kan laves. Der er meget vi ikke ved på større skala og som vi må arbejde videre med.

Rikke: Har set på konkrete regn hændelser for nylig i relation til et projektets fysiske delprojekter og det fungerer umiddelbart fint.

Charlotte: Håber at styrelserne også lytter og at man kan få Vandplaner og Klimatilpasningsplaner til nå sammen.

Martin: Huske på det konkrete anlægsmæssige også i opskaleringen.

Jan: Jeg har hele tiden tænkt, at der skulle findes plan B for at håndtere skybrud.

Evaluator JCR anerkendte de væsentlige input fra bordet rundt. Nok i tvivl om vi i dette projekt kan rumme at koble det hele sammen, og at vi bør tænke i fremtidige projekter.

Bjørn: Projekt med mange facetter og mange hensyn – det er man nødt til at respektere. Grundvand og hvordan dette indtænkes er centralt.

Ole M: Det er vigtigt, at de løsninger vi laver bliver testet i skybrudssituationer. Ser det ikke afkoblet. Begynde at formidle vores resultater og huske analysen og dokumentationen.

Philip: Vigtigt at tænke i helheder.

Jan: Københavns Kommune er også interesseret i at få undersøgt sekundære vandspejl under hele kommunen med henblik på nedsivning.

Charlotte: Selv om det er besværligt, er vi nødt til at tænke i helheder.

Marina: Tænker ikke, at dette primært er skybrudssituationer, men hele vandkredsløbet og primært hverdagsregn op til 40-50 mm regn, hvilket vil betyde meget på årsbasis. Vældig fint, at Orbicon vil gå mere ind i opskaleringsudfordringen.

Christian: Stadig mellemregnen at tænke på.

Peter: Finder det vigtigt, at vi i stigende grad sætter fokus på kommunikation efterhånden som delresultater løber ind.

Anne: Årsagen til at det har fungeret så godt er, at der været ansvarlige projektere.

Bjørn: Vigtigt at vi gør klart hvordan vi tager beslutningerne om de videre prioriteringer.

Ad 7. Afrunding midtvejsevaluering

Ulrik samlede op på kommentarerne og afsluttede hermed evalueringsdelen af mødet. FI vil fremsende en rapport, som vil blive rundsendt i Styregruppen.

Ad 8. Opfølgning på midtvejsevalueringen

Ulrik lagde op til en kort drøftelse af opfølgning på midtvejsevalueringen og de mange gode input. Marina kommenterede at de fleste punkter passer godt med projektplanerne for det videre. Anne foreslog at opskaleringen kunne starte i projektgrupper, som således kunne tage ejerskab til konkrete dele. Vi skal sammenligne LAR med de traditionelle løsninger og har tilstrækkeligt grundlag at lave nogle økonomiske betragtninger.

Orbicon og HOFOR vil fortsat gerne have Ph.d.-studerende ud at sidde. Peter lovede at ledelsesgruppen ville invitere de implicerede. Marina supplerede at Rikke Juul Monberg er tilbage fra barsel og er interesseret i at komme ud til Orbicon. Anne opfordrede til at tage direkte kontakt med Bjarne Moeslund, Orbicon.

Ulrik lovede at ledelsesgruppen ville udsende et kort oplæg til opsamling til styregruppens kommentering.

Ad 9. Anden halvårsrapportering fra 2012 til RTI herunder økonomi (se bilag 2)

Ulrik gennemgik kort økonomien og konkluderede, at det ser godt ud på den måde, at der leveres den nødvendige medfinansiering for at udløse projektressourcer.

Ad 10. Kommende møder, input til dagsorden

Ulrik efterspurgte emner til næste FIF og SG møder.

Christian næste SG møde: Vil gerne høre om guidelines.

Ole Mark vil gerne se status og plan for guidelines og internationale aktiviteter.

Ad 11. Eventuelt

Ulrik takkede for et godt og aktivt møde som endda kunne slutte lidt før tidsplan.

Peter E. Holm, Marina Bergen Jensen, Ulrik Hindsberger